



בטאון החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ ■ תשרי תשס"ו

מלבי ברובץ,  
ראלי פמוסדות פאמונות ובלאי אסקים  
קבאל ברובץ פיקר !

היוזמה וההחלטה להוצאת העלון נבעה מהרצון והצורך לחזק את הקשר שלנו בחברה עם קהילת הרובע, תושבים, מוסדות וסוחרים. לשתף אתכם בנעשה ולעדכן אתכם בפעילותנו השוטפת ובתוכניות העבודה של החברה. ראינו חשיבות גדולה לפתוח בינינו ערוצי תקשורת חיוניים ולהציג בפניכם את המידע על מקצת הנושאים החשובים הנוגעים לנעשה ברובע.

אנו סבורים שכלל שיהודק הקשר ותהיה עבודה משותפת בינינו, נוכל להשיג מטרות ויעדים חשובים לטובת הרובע ותושביו, לפיתוח המקום ושגשוגו בכל תחומי החיים.

אני מזמין באופן אישי את כולם להיות פעילים בעלון על ידי הגשת רעיונות והצעות לשיפור החיים המשותפים ברובע ואיכותם, לשתוף פעולה פורה בין התושבים, המוסדות, הסוחרים והתיירים.

ישנם ודאי תחומים רבים שכולנו רואים עין בעין. עם זאת, אך ודאי וטבעי הדבר שבתחומים שונים ישנן גישות שונות. לכן חשוב שנשכיל בראש ובראשונה לשמוע זה את זה, ואף להשמיע. מתוך דיאלוג פורה וכן מובהרים דברים.

**לסיום ברצוני לברך אתכם  
בשנה טובה וכתובה וחתימה טובה,  
ולהתפלל יחד  
"תחל שנה וברכותיה".**

אנכי טוב  
ניסים ארזי  
מנכ"ל



## פעילות סוכות בעיר העתיקה

כמדי שנה, אנו נערכים לפעילות רחבה בעיר העתיקה בחג הסוכות. השנה מרוכזת הפעילות ע"י פורום אגן התיירות של העיר העתיקה ועיריית ירושלים. התוכנית תכלול פעילויות בעיר דוד, בעופל (מרכז דוידסון), במגדל דוד, וכמובן: ברובע היהודי.

ברובע היהודי, בשער יפו, בשער האשפות וברחבת החורבה תפעלנה בחג להקות זמר, עם שחקנים, זמרים ונגנים.

כמו כן תתקיים פעילות באתרים הארכאולוגיים של החברה.

### במוזיאון וואהל לארכאולוגיה (הרובע הרודיאני)

יתקיימו הצגות שחקנים אשר יאפשרו למבקר לחוות את סגנון והתנהלות חייהם של כהני ועשירי ירושלים העליונה בתקופת הבית השני.

בימים ד, ה, א חוהמ"ס, זמוני ההצגות  
11:00, 13:00, 15:00, 16:00, 17:00,  
18:00 ההצגות כלולות במחיר הכניסה.

### בבית השרוף

תהיה הקרנה של החזיון האורקולי מדי חצי שעה. החל מהשעה 10:00 ועד השעה 19:00.

### ברחוב הקארדו

תתקיים פעילות משותפת לחברה לפיתוח הרובע ולמדרשת "ראשית ירושלים".

**בקארדו המקורה** יפעל תיאטרון בובות בנושא אגדות ירושלמיות, תוצג מצגת העלייה לרגל וכן תתקיים הסדנא "פעמון בית שני", סדנא המשחזרת את החיים בירושלים.

**בקארדו הפתוח** תתקיימנה סדנאות יצירה חוויתיות מיוחדות לחג.

**המשך בעמוד 4**

## סוכות בירושלים עם בניין בית שני

בספר נחמיה מתואר חג הסוכות שנעשה בראשית ימי הבית השני. וכך נאמר שם: "ואשר ישמעו ויעבירו קול בכל עריהם ובירושלם לאמר: צאו ההר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ועלי הדס ועלי תמרם ועלי עץ עבת לעשת סכת ככתוב. ויצאו העם ויביאו ויעשו להם סכות איש על גגו ובחצרותיהם ובחצרות בית האלוהים וברחוב שער המים וברחוב שער אפרים. ויעשו כל הקהל השבים מן השבי סכות וישבו בסכות כי לא עשו מימי ישוע בן נון בן בני ישראל עד היום ההוא, ותהי שמחה גדולה מאד".

הגמרא (ערכין לב) אומרת שאין לפרש שלא חגגו כלל את חג הסוכות מאז ימי יהושע ועד ימי שיבת ציון, אלא שדומה כניסתם של ישראל לארץ בזמן יהושע, לכניסתם שוב בזמן שיבת ציון. שמחת ההתחדשות בארץ היא זהה.

גם אנחנו חיים בדור שחוזר לארץ, ולכן באים המוני ישראל לשמח ברחובות ירושלים בחג הסכות.

**נאחל שכמו לאבותינו, גם לנו  
תהיה שמחה גדולה מאד.**

# החלו העבודות לשיקום בית הכנסת "החורבה"



פנים בית הכנסת 'החורבה' (לפי דגם המצוי במוזיאון ישראל)

## בית הכנסת שיבנה יהיה שחזור מדויק של בית הכנסת שחרב

בפני האדריכלים המתכנים עתה את בית הכנסת, נחום מלצר וישי לוי, עמדה משימה: לבנות את ביהכ"נ בתבנית זהה לתבנית ביהכ"נ שעמד במקום לפני חורבנו. המשימה לא היתה קלה. ביהכ"נ חרב כבר קרוב ל-60 שנה, וגם תכניות הנדסיות של בוניו כבר אינן בנמצא. עם זאת, נמדדו שרידיו בשטח, הן ע"י האדריכלים והן ע"י הארכאולוגים. סייע רבות גם מהנדס הקונסטרוקציה, יוסי גורדון. מידע נוסף התקבל מתמונות רבות של ביהכ"נ, וכך הוצגה תכנית של שחזור מדויק. הפרוייקט צפוי להמשך כ-18 חודשים, ובסופו יעמוד בע"ה ביכ"נ החורבה במקומו. שוב ישמע במקום קול תפילה ותורה, ותפארת הרובע היהודי תשוב למקומה. תוך כדי הבניה תעשה החברה כל מאמץ לצמצם את ההפרעה לחיי השגרה ברובע.

לאחר תהליכים ממושכים של מכרזים ומו"מ עם קבלנים, החלו לאחרונה עבודות השיקום.

ביהכ"נ "חורבת ר' יהודה החסיד" היה סמל הפאר של הרובע היהודי בירושלים לפני מלחמת השחרור, ולכן הוחבר ע"י הירדנים שכבשו את הרובע היהודי.

מאז ועד היום חרב בית הכנסת "החורבה".

כעת אנו שמחים לבשר, כי החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי, חתמה חוזה עם חברת "מנרב", על בניית מחדש של בית הכנסת, במלוא פארו והדרו.

העבודות בשטח החלו.

ובקרוב תחל עבודת הבנייה.

עם התחלת הכשרת האתר, נמצאו במקום ממצאים ארכאולוגיים. תחת רצפתו המקורית של בית הכנסת נמצאה סמטא שהיתה ככל הנראה סמטא צדדית שהסתעפה מהקרדו. גם

באזור שהוכשר עכשיו נמצאו שרידי מבנה ופסיפס. במקום בוצעו חפירות הצלה, וכעת הסתיימו העבודות וניתן היתר להמשיך בבנייה.

## בתי הכנסת שפארו את העיר לפני נפילתה

בית הכנסת "החורבה" נזכר כבר בדבר ר' עובדיה מברטנורה, שהגיע לירושלים בשנת רמ"ח, כלומר: לפני למעלה מחמש מאות שנה. ביהכ"נ היה אז חצר קטנה, בה התפללו מעט היהודים שחיו אז בירושלים.

בשנת תנ"ט עלו לירושלים ר' יהודה החסיד ותלמידיו. הם התיישבו בעיר ורכשו את חצר ביהכ"נ, הם לוו כסף רב כדי לבנות במקום בניין נאה ומפואר, אך לא היה בידם להשלים את הבנייה. בינתיים נפטר ר' יהודה החסיד. תלמידיו היו שקועים בחובות כבדים עקב הניסיון לבנות את ביהכ"נ, ונאלצו לעזוב את העיר. ביהכ"נ עמד שומם ובנוי למחצה במשך כמאה שנים, וזכה לכינוי "חורבת ר' יהודה החסיד".

במהלך אותן מאה שנים לא היו אשכנזים בירושלים. בעלי החוב ראו בכל אשכנזי אדם שחייב להם כסף. כך שאף אשכנזי לא העז להתקרב לעיר.

בשנת תקע"ב, עלו תלמידי הגר"א לירושלים. הם קנו את המקום ואף מצאו תקציב כדי להקים במקום ביכ"נ מפואר. ואולם העבודות לא הושלמו אלא כחמישים שנה מאוחר יותר.

עם השלמת ביהכ"נ החורבה הוא הפך לביהכ"נ המרכזי בעיר העתיקה. הוא היה סמל לפאר היהודי, כיון שהיה גבוה מאד, וכיפתו הגדולה בלטה ונראתה מרחוק.

הירדנים פוצצו אותו שכבשו אותו, כדי להראות את שליטתם במקום, כיון שהכיפה נראית למרחוק.

גם ביהכ"נ תפארת ישראל בלט מאד בגובהו. גם הוא היה גבוה מעל כל הבתים, וגם אותו הרסו הירדנים שכבשו את העיר העתיקה.



בית הכנסת תפארת ישראל היה אחד הבניינים המרהיבים והבולטים בתוך סביבתו בין החומות

# שיקום רחוב תפארת ישראל

## הסדרי תנועה וחניה חדשים לתושבי העיר העתיקה

כידוע, אחת הבעיות הקשות שתושבי העיר העתיקה והרובע סובלים ממנה, היא מצוקת החניה והתנועה.

בכדי לקדם פתרון לבעיה, מתנהלים בתקופה האחרונה דיונים רבים בפורומים שונים, ואף הוצגה תוכנית כוללת ע"י אגף התחבורה בעיריית ירושלים.

החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי ערכה, דיונים אינטנסיביים עם אגף התנועה בעירייה, המשטרה, משרד התחבורה וגופי התיירות.

וכן נציגות התושבים והמנהל הקהילתי.

בבסיס התוכנית המוצעת:

1. "פרוייקט מורשים" הכוונה שרק אנשים אשר יורשו להיכנס לעיר העתיקה עפ"י קריטריונים שמתגבשים תהיה להם נגישות תנועה בתוך החומות.

2. הגדלת מצאי מקומות החניה בתוך החומות ומחוץ להם עבור תושבי הרובע. החברה הציבה דרישה בשלב מידי לקדם את פרויקט איחוד החניונים והעברת מתחם חניון הר ציון לטובת תושבי הרובע.

3. החלת אזורי חניה לתושבים עם תו אזורי.

4. הפעלת מוקד שליטה בנושא התנועה בעיר העתיקה וסביבותיה.

נשמח לדווח על התקדמות הנושא בתקווה לשיפור משמעותי ובהקדם.

העמידה תמריצים לבעלי העסקים שיחדשו את פני בית העסק שלהם.

לצערנו, חלק מבעלי העסקים טרם הצטרפו למבצע. החברה פועלת בעניינם בשיתוף פעולה עם העירייה, כדי להגיע ליעד שהוצב. כמו"כ סוכם עם העירייה על הגברת האכיפה בכל נושא המסחר, הרישוי והניקיון.

התכנית לשיקום רחוב תפארת ישראל כבר קרובה לסיים, ובחברה כבר מגבשים תכניות להמשיך בפעילות דומה גם ברחובות נוספים. תינתן עדיפות לרחובות שבהם ישנם בתי מסחר.

רחוב תפארת ישראל קרוי ע"ש בית הכנסת תפארת ישראל, שעמד בו עד שהוחרב ע"י הירדנים.

החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי בשיתוף עיריית ירושלים, החלו במבצע לשיקום הרחוב. במסגרת המבצע מוחלפים ומשודרגים תשתיות ברחוב, התאורה, קווי החשמל והטלפון וכו'. כמו כן מוחלפות אבני-ריצוף שבורות.

הרחוב ינוקה ויצבע, ע"מ לתת לו מראה נאה ומחודש.

במסגרת הפרוייקט ישופר גם מראה חזית בתי המסחר שברחוב. החברה



## הממשלה אישרה תכנית רב שנתית של תקצוב העיר העתיקה

ע"פ התכנית, ינתן תקציב של 60 מיליון שקלים בשנה לעיר העתיקה, במהלך שמונה השנים הקרובות.

חשיבות ההחלטה בכך שתקציב זה לא נועד לזוּם פרוייקטים חדשים אלא ברובו המכריע לשדרג ולהרים את רמת הפיתוח, התשתיות, התחזוקה, הניקיון ועיצוב פני העיר העתיקה וסביבתה.

טרם סוכמו לפרטי פרטים עקרונות חלוקת התקציב וגורמי ההפעלה והביצוע לשם כך החליטה הממשלה על הקמת ועדת מנכ"לים ליישום ההחלטה.

החברה פועלת נמרצות להקצות סכומים גדולים ככל האפשר מתוך הסל לטובת הרובע היהודי, הנקיון, האכיפה והחזות, לשם כך הכינה החברה תוכנית רב שנתית מפורטת הנוגעת לכל תחומי העשייה במרחב הרובע היהודי ובימים אלה שוקדת החברה להגשת התוכנית לגורמים הרלוונטיים ליישום החלטת הממשלה.

השקעת משאבים ממלכתיים ברובע עשויה לשפר באופן דרמטי את איכות החיים בכל התחומים. בעניין זה פועלת החברה בשיתוף פעולה עם עיריית ירושלים ופורום אגן העיר העתיקה בראשות מנכ"ל העירייה.

### העיר בה דוד חנה

#### סידורי תחבורה בעיר בימי קדם

אם נדמה לכם ששיטת המחלפים היא המצאה חדשה, אתם מוזמנים לבקר בירושלים בימי בית שני.

בירושלים היו כנראה בעיות תחבורה רבות, בעיקר בשלשלת הרגלים, בהם עלו כל ישראל לירושלים.



קשת וילסון וקשת רובינסון, מוכרות לנו היום (קשת וילסון היא החלק המקורה בשמאל רחבת הכותל. שרידי קשת רובינסון נראים היום מימין לרחבת הכותל). קשתות אלה היו גשרים שחיברו בזמן הבית את הר הבית אל העיר העליונה, אזור הרובע היהודי של היום.

הגשרים שמשו את עולי הרגל הרבים, שבאו מהעיר העליונה אל הר הבית.

האזור שתחת הקשתות (היום - רחבת הכותל ומנהרותיה) היה רחוב רחב מאד, שהכיל עולי רגל רבים. הקשתות שמשו כמחלף מעל אותו רחוב.

אנו מאחלים ומיחלים שבקרוב שוב נזכה לראות את המוני בית ישראל מתארחים ברחובותינו. בינתיים אנו משתדלים למצוא פתרון תחבורתי.

# סיורי 'בין הערביים' בעיר העתיקה

בשנים האחרונות חלה ירידה של ממש בביקורי משפחות ישראליות בעיר העתיקה. אנשים החלו לחשוש מביקורים אצלנו, והפסיקו לפקוד את העיר העתיקה עקב אירועי האינתיפאדה.

כדי לשפר את המצב ולהסיר את מחסום הרתיעה, גיבש פורום התיירות של אגן העיר העתיקה בראשות מנכ"ל עיריית ירושלים, איתן מאיר, מבצע של סיורי 'בין הערביים' בחודשים יולי-אוגוסט 2005.

ריכוז הסיורים וארגונם הוטל על החברה לפיתוח הרובע ולשם כך הקימה החברה מוקד הזמנות שקלט את הפניות הרבות לסיורים באיזור.



הסיורים יצאו פעמיים בשבוע, במסלולים שונים. בפעילות השתתפו כל גופי ההדרכה בעיר העתיקה (ראשית י-ם, יד בן צבי, מנהרות הכותל, עיר דוד).

בתום הסיור נתכבדו המסיירים בכיבוד קל ובתכנית אמנותית קצרה.

בסיורים השתתפו מטיילים מכל החוגים: דתיים וחילוניים, ילדים ונוער, ואנו מתברכים בתוצאות.

הפרוייקט סובסד על-ידי עיריית ירושלים ומשרד התיירות שתרמו חלקם למאמץ

תודה לעיריית ירושלים ולגופי התיירות שנטלו חלק בפרוייקט וכן לראובן פינסקי, מנהל פורום אגן העיר העתיקה שעמד בראש הפרוייקט.

החברה לשיקום ולפיתוח  
הרובע היהודי בעיר העתיקה  
בירושלים בע"מ



טל: 02-6288141/2, ככר בתי מחסה 1

עיצוב ועריכה: סטודיו מירקם@חזני

לפרסום בעלון זה: 02-9974172

# עבודה מתואמת עם העירייה ומשרדי הממשלה

שר השיכון, עו"ד יצחק הרצוג, זימן דיון מיוחד בלשכתו, בנושא הרובע היהודי ובעיותיו, בדיון נטלו חלק מנכ"ל החברה לפיתוח הרובע, ניסים ארזי ומזכיר החברה, דניאל שוקרון, נציגי התושבים והמרכז הקהילתי, בתיה אגסי ושמואל יצחקי, מנכ"ל עיריית ירושלים, איתן מאיר, מנכ"ל הקרן למורשת הכותל סולי אליאב ויועץ שר השיכון ליאור שטרסברג.

בדיון הועלו נושאים שונים כגון בעיות החניה, תחזוקה, ניקיון, צביון הרובע, ולובנו נושאים אחד לאחד.

כל המשתתפים הביעו את הערכתם לעצם קיום המפגש וחשיבותו, בסיום הדיון סוכם על הרחבת והעמקת שיתוף הפעולה בין הגורמים העוסקים ברובע וכן גיבוש המלצות שיוצגו לשר השיכון ולמנכ"ל העירייה לזירוז פרוייקטים שונים, כגון: הגדלת מס' החניות לתושבים, תחזוקה, ניקיון וגיבון. וכן סוכם על מפגשים תדירים לבדיקת התקדמות התהליכים השונים

לכל התושבים

אתם מוזמנים למסור חומר לעלון, לכתובת: החברה לשיקום ולפיתוח הרובע, כיכר בתי מחסה 1 ירושלים, או בפקס: 02-6287212

עם זאת: העלון, כמו שאתם חאים, הוא קטן. לכן לא נוכל לצערנו, לפרסם מאמרים ארוכים של תושבים. מאמרי התושבים יתקבלו בשמחה, על בסיס מקום פנוי בעלון, ובמסגרת מגבלות המקום.

שנה טובה  
העורך

# סיור איתן מאיר ברובע

ביום כ"ו באלול בהמשך לדיון בלשכת השר סייר ברובע היהודי מנכ"ל העירייה מר איתן מאיר, יחד עם מנכ"ל החברה לפיתוח הרובע, מר ניסים ארזי, אדריכל החברה, הצוות המקצועי וכן מר סולי אליאב.

הסיור נועד לעמוד מקרוב על הבעיות השונות הקשורות לחזות הרובע, ולגבש דרכים לפתרון הבעיות. בעקבות הסיור הנחה מנכ"ל העיר את מחלקת התברואה ומחלקת הגיבון, לתגבר את הפעילות ברובע היהודי בשלב מיידי.

לאחרונה הורחבה פעילותה של מחלקת התברואה ברובע, וכבר נראה שיפור ברמת הניקיון ברחובות. אף על פי שעדיין מוקדם לקבוע שהגענו לסטנדרט הראוי. אנו מקוים שמגמת השיפור תמשך.

בהזדמנות זו נבקש להזכיר שגם לנו תושבי הרובע והאורחים יש תפקיד מכריע בשמירה על ניקיון הרובע. נקפיד אנו לשמור על הניקיון, וכולנו נהנה להתהלך ברובע נעים ומטופח.

## המשך מעמוד 1

פרטים מדויקים על הפעילות  
בסוכות ניתן לקבל בלשכת  
המידע:

■ מדרשת ראשית, מענה טלפוני:  
02-6273130, 02-6264488  
(בין 10:00 - 18:00)

■ יד בן צבי, מענה טלפוני:  
02-6271155 (בין 09:00-17:00)

■ אתר האינטרנט של עיריית י-ם  
פורטל התיירות כתובת האתר:  
<http://tour.jerusalem.muni.il>

תחנות מידע יוצבו לרשות  
המבקרים במקומות הבאים:

שער יפו, שער האשפות, ככר החורבה, מדרשת ראשית ירושלים רח' היהודים 70, יד בן צבי.

